

این شماره تقدیم می‌شود به
شهید
کمال خرازی

ویژه نامه جنگ رمضان | شماره ۳۸
دوشنبه ۲۴ فروردین ۱۴۰۵

جبهه
انرژی

کاری از اندیشکده نفت و انرژی
و گروه تحلیلی پتروپال

سرمقاله

اثرگذاری تدریجی تنگه هرمز وابزاری که نباید تعلیق شود

تنفسی ایجاد شده و در صورت لزوم به کارگیری مجدد راهبرد و پایان دادن به تعلیق مجدد نیازمند زمان است، زمانی که عملاً این امکان را به دشمن می‌دهد که تا پیش از رسیدن قیمت به نقطه فشار و در فقدان وجود موثر راهبرد مهم فشار بازار انرژی اقدامات مورد نظر خویش را انجام دهد؛ شیوه درست اتخاذ راهبرد مذکور آن است که ابزار تنگه تعلیق نشود مگر در برابر ما به ازاء مشخصی و عملیاتی نه به عنوان پیش شرط آتش بس یا در مقابل وعده، از این رو اقدام به تعلیق کنترل بر تنگه برای آتش بس امری نادرست است، و چه بسا تنگه باید همچنان بسته بماند تا به عنوان ابزاری بالفعل در گفت و گو استفاده شود و به عنوان نمونه شرط شود در صورتی عبور از تنگه به حالت عادی بازگردد که تحریم‌ها کاسته یا تعلیق یا برداشته شود و یا... در نهایت روشن است که در صورتی که جنگ مجدد آغاز شود و مجدد اقدام به بستن تنگه شود مجدد زمانی لازم خواهد بود تا اختلال در بازار حرکت کرده و به حد مطلوب برای تغییر برسد، مدتی که بازار به سمت نقطه فشار لازم حرکت می‌کند اما هنوز به نقطه مذکور نرسیده و هر اقدام سریع و بازدارنده‌ای از دشمن در آن ممکن است. ♦

متجاوز را بازدارد؛ راهبرد تنگه، راهبردی است که دامنه هزینهای متفاوتی می‌تواند ایجاد کند و این امر به این دلیل است که دوری از نقطه تعادل و ایجاد فشار به وسیله راهبرد تنگه دارای دامنه‌ای است؛ بنابراین ما فشاری که ما به وسیله راهبرد تنگه می‌توانیم وارد سازیم متفاوت است، به نظر می‌رسد فشار وارده به وسیله ابزار تنگه در صورتی به نفع ما عمل کرده و می‌تواند معادلات جنگ را به نفع ما تغییر دهد که قیمت نفت حداقل سه رقمی شده و به حد ۱۰۰ دلار برسد و در قیمت پایین‌تر، فشار لازم چه بسا به حدی نیست که جنگ را به نفع ما تغییر دهد و دشمن را وادار به تغییر رفتار کند.

بر اساس این دو نکته فشاری که ما ایجاد کنیم به وسیله تنگه بر بازارهای انرژی برای رسیدن به حد مطلوب نیازمند زمان است. حال بنابراین ما به هیچ صورت نباید کنترل بر تنگه را تعلیق کنیم مگر در برابر مابه‌ا‌ء واقعی، تعلیق کنترل بر تنگه یعنی از بین رفتن موقت عامل اختلال و این بدین معنا است که بازار به تدریج به نقطه تعادل می‌رسد، از نقطه لازم برای فشار فاصله می‌گیرد، زمانی که برای رسیدن قیمت به نقطه فشار گذشته است عملاً خنثی می‌شود، برای بازار بازه

میزان فشار بر بازیگران وارد شود بسته به نوع محرک مختل کننده دارد؛ عامل اختلال است که مشخص می‌کند بازار چه مقدار از نقطه از تعادل خارج شده و با چه سرعتی به سمت دورتر شدن از نقطه تعادل حرکت می‌کند؛ بنابراین خروج از تعادل و دورتر شدن از نقطه تعادل امری است که نیازمند زمان است و به صورت تدریجی عمل می‌کند؛ حال با عنایت به این نکته نوع مکانیسم کنترل بر تنگه به عنوان ابزار اختلال بر بازار انرژی به صورت تدریجی و نیازمند زمان است؛ حقیقتی که روند صعود قیمت نفت از روز نخست تا هنگام آتش بس گواه آن است.

نکته‌ی دیگر آن است که اساساً هر جنگی لزوماً با لحاظ هزینه‌های مشخصی آغاز می‌شود، هزینه‌هایی که البته در برابر هدفی که آغازکننده جنگ در نظر دارد بایستی پرداخت شود، حال اگر طرف درگیری به مقدار هزینه مورد پیش‌بینی بر طرف دیگر هزینه وارد کند اساساً این مقدار از هزینه نمی‌تواند معادلات جنگ را به نفع وی تغییر دهد از این رو لزوماً باید هزینه را تا مقداری افزایش دهد که از حد محاسبه ابتدائی و پیش‌بینی شده بیش‌تر باشد تا بدین وسیله بتواند معادلات جنگ را به نفع خویش تغییر داده و

♦ | راهبرد کنترل بر تنگه که از ابتدای جنگ رمضان به عنوان مهم‌ترین راهبرد جنگ نامنتظران توسط نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به کار گرفته شد دارای دو اقتضاء بسیار مهم است که در نوع به کارگیری راهبرد مذکور و تصمیمات مربوط به آن باید مورد توجه قرار گیرد، نخست خاصیت تدریجی و لزوم نیازمندی به زمان است و دیگری لزوم وصول به نقطه‌ی خاصی از فشار و ایجاد هزینه‌ی مشخصی برای اثرگذاری است، دو امری که لزوماً باید برای اثرگذاری راهبرد تنگه مورد توجه قرار بگیرد، حال هر دو را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

همانگونه که روشن است راهبرد تنگه از آن جهت دارای اهمیت است که بر بازار انرژی و به صورت کلی اقتصاد جهانی اثرگذاری قابل توجه و غیرقابل جایگزین دارد، به صورت کلی بازار دارای طیفی است، از نقطه تعادل تا نقطه فشار حداکثری، در حالت طبیعی در نقطه‌ای تعادل ایجاد می‌شود، هنگامی که عامل اختلالی در چرخه ایجاد می‌شود از نقطه تعادل خارج می‌شود و نوعی از فشار را بر یکی از اطراف یا طرفین بازار ایجاد می‌کند، این امر که بازار تا چه میزان از تعادل خارج شود، به چه سمت و سویی حرکت کند و تبعاً چه

رصد انرژی منطقه

کاهش گسترده ظرفیت انرژی در منطقه؛

عربستان ۶۰۰ هزار بشکه و خط لوله شرق-غرب ۷۰۰ هزار بشکه افت کرد

خطوط لوله‌ها برای آنها یک تهدید غیر قابل انکار تبدیل شود.

در قطر نیز حملات موشکی به تأسیسات گازی راس‌لفان، بزرگ‌ترین مجموعه تولید LNG جهان، موجب از دست رفتن حدود ۱۷ درصد از ظرفیت صادرات گاز طبیعی مایع این کشور شده است. طبق برآوردهای اولیه، بازسازی کامل این مجموعه ممکن است ۳ تا ۵ سال زمان ببرد.

به‌طور کلی، تخمین‌ها نشان می‌دهد حدود ۲.۴ میلیون بشکه در روز از ظرفیت پالایش منطقه غیرفعال مانده و تقریباً ۱۰ درصد از تولید جهانی نفت خام معادل ۱۰ میلیون بشکه در روز. همچنان خارج از چرخه تولید است، بدون آنکه چشم‌انداز روشنی برای بازگشت فوری آن‌ها وجود داشته باشد.

تحلیل خبری

تخلیه ذخایر راهبردی توسط مصرف‌کنندگان بزرگی چون اروپا، ژاپن و هند عامل جدیدی بر فشار تقاضاست که زمینه حمایت از سطوح کنونی قیمت را فراهم می‌کند. طبق ارزیابی مؤسسه Capital Economics، قیمت برنت طی ماه‌های آتی حول ۹۵ دلار ثابت مانده و در افاق پایان سال تا ناحیه ۸۰ دلار تعدیل می‌شود. با این حال، بازگشت به ساختار قبلی بازار بعید است؛ ریسک ژئوپلیتیک هرمز، افزایش دائمی هزینه‌های بیمه و حمل‌ونقل و سطوح پایین ذخایر استراتژیک، حکایت از تحولی ساختاری دارند که پیامدهای درازمدت بر پویایی بازار نفت برجای خواهد گذاشت.

صف‌های طولانی به مقصد خروج از خلیج فارس است. این وضعیت حاکی از آن است که بازگشت به شرایط نرمال ممکن است هفته‌ها یا حتی ماه‌ها زمان ببرد، به خصوص که ایران نیز تاکنون نشانه‌ای از تمایل برای شتاب‌بخشی به این فرایند بروز نداده است.

اخلال در لجستیک، ظرفیت تولید را نیز متاثر ساخته است؛ پرشدن انبارهای ذخیره نفت بعضی تولیدکنندگان، آنها را ناگزیر به توقف یا کاهش تولید کرده و برآوردها از افت تقریبی ۱۰ میلیون بشکه‌ای عرضه روزانه خبر می‌دهند. بازگرداندن این حجم به چرخه تولید زمان‌بر خواهد بود. از سوی تقاضا،

آغاز آتش‌بس میان ایران و جبهه آمریکایی-اسرائیلی شوک شدیدی به بازار جهانی نفت وارد کرد و منجر به کاهش تاریخی قیمت برنت از ۱۰۹ دلار به ۹۴ دلار در هر بشکه شد؛ این اصلاح قیمتی عمده‌تاً ناشی از رفع نگرانی بازار نسبت به احتمال توقف کامل عرضه نفت از منطقه بود که در اوج بحران، قیمت‌ها را تا مرز ۱۲۰ دلار سوق داده بود.

با این وجود، فروکش تنش به معنای احیای فوری جریان ترانزیت نفت خام نیست. داده‌های کشتیرانی حاکی از آن است که عبور و مرور روزانه نفتکش‌ها در تنگه هرمز از وضعیت معمول ۱۳۰-۱۵۰ فروندی به محدوده ۷ تا ۱۲ فروند کاهش یافته که بیانگر ازدحام شدید کشتی‌ها و شکل‌گیری

تنگه هرمز هنوز قفل است؛ قیمت نفت در مرز ۹۵ دلار